

Generell serviceerklæring og behandlingsveileder

Helse Fonna, Klinikk for psykisk helsevern BUP

Hva er en serviceerklæring?

En serviceerklæring skal gi informasjon om hva du som pasient kan forvente deg når det gjelder utredning og behandling av din aktuelle diagnose eller tilstand. Serviceerklæringen skal gi deg realistiske forventninger til behandlingen. Serviceerklæringen skal også si noe om hvilke rettigheter og plikter du som pasient og vi som sykehus har. Gjennom serviceerklæringen ønsker vi å utvikle god kontakt med våre brukere. det er Arbeids- og administrasjonsdepartementet som har pålagt alle statlige etater og institusjoner å utvikle serviceerklæringer for å forbedre forholdet mellom institusjonen og dens brukere.

PASIENTENS NAVN:

BEHANDLER:

PRIMÆRKONTAKT/TEAM (KUN AKTUELT VED INNLEGGELSE):

FASTLEGE:

Barne- og ungdomspsykiatrisk avdeling

Barne- og ungdomspsykiatrisk avdeling (BUP) tilbyr utredning, diagnostikk og behandling av psykiske lidelser og psykiske vansker hos barn og unge.

Avdelingen består av to poliklinikker: BUP Haugesund og BUP Stord. I tillegg har avdelingen 2 sengeposter, barnepsykiatrisk post (6–12 år) og ungdomspsykiatrisk post (13–18 år) begge i Haugesund. Sengepostene dekker hele Helse Fonna-området. Avdelingen har ansvar for barn og ungdom i alderen 0–18 år. BUP samarbeider med en rekke instanser i kommunene, med andre avdelinger i Helse Vest og med BUF-etat om å hjelpe det enkelte barn og den enkelte familie.

VERDIER I ARBEIDET

Vi ønsker å både støtte og hjelpe frem barns utvikling, og å utvikle et best mulig tilbud ved barne- og ungdomspsykiatrisk avdeling. De verdiene vi søker å legge til grunn for arbeidet er engasjement, respekt, sjenerøsitet, tydelighet og refleksjon.

VI ØNSKER AT DU SKAL OPPLEVE

- At barn blir sett, forstått og respektert
- At det er høy kompetanse i alle ledd av utredning og behandling
- At vi samarbeider godt med andre og hverandre

Gi oss gjerne tilbakemeldinger, både positive og negative.

Fagfolkene

I avdelingen er det ansatt ulike fagfolk: leger, psykologer, sosionomer, pedagoger, psykiatriske sykepleiere, barnevernspedagoger og vernepleiere som samarbeider i tverrfaglige team.

ARBEIDSMETODENE I UTREDNING AV PSYKIATRISKE PROBLEMER HOS BARN

Faggruppene har ulike verktøy for utredning og behandling av barn/unge og familier. Ofte blir utredning og behandling lagt opp nokså bredt ved at flere fagfolk bruker ulike metoder samtidig, fordi barnas/ungdommenes vansker oftest er sammensatte.

Henvisning

Som hovedregel er det fastlegen som henviser til BUP. Leder for barnevernet og psykologer i kommunen kan også henvide, men det må alltid vurderes om barnet/ungdommen også bør innom fastlegen for å få en medisinsk vurdering av sine problemer. Når det gjelder barn og unge, er det viktig at alle henvisninger til oss har med opplysninger fra foreldre, skole/barnehage, helsestasjon/ skolehelsetjeneste, PPT og evt. barneverntjenesten. Henvisningen må gi et godt bilde av barnets symptomer, utvikling, personlige egenskaper og oppvekstmiljø, og av de hjelpetiltakene som er prøvd. En del undersøkelser kan med fordel gjøres før henvisning. Vi ønsker å ha et samarbeid med dem som har henvist under utredning og behandling. Tilstander der situasjonen er kritisk i forhold til daglig funksjon og utvikling, blir prioritert i forhold til ventetid. Vi yter øyeblikkelig hjelp når det er nødvendig.

Utredning

Utredningen tar alltid utgangspunkt i barnets og familiens historie (anamnesen). Både hva barnet/ungdommen har mestret og hva som har vært vanskelig er vesentlig. Fokus kan være på barnets/ungdommens egen historie og/eller på familiens historie. Foreldrene er våre viktigste samarbeidspartnere. Vi tar alltid utgangspunkt i det de lurer på og ønsker at vi arbeider med. Det lages en plan for videre utredning. Planen er skreddersydd for hvert enkelt barn/ungdom, og kan bestå av ulike undersøkelser:

OBSERVASJON/ SAMTALE

Observasjon på lekerom er en vanlig undersøkelse av barn opp til ca. 10 år. Barnets lek kan gi fagfolkene en inngang til å forstå både hva barna mestrer, hva de strever med og hvordan de forholder seg til andre mennesker (kontaktevne). Det er en fordel å få kontakt via samtale med større barn og ungdom.

OBSERVASJONER I BARNETS/UNGDOMMENS MILJØ

Observasjon av barna/ungdommen hjemme, på skolen, i SFO, eller i barnehagen kan gi verdifulle bidrag til utredningen. Observasjon av barnet/ungdommen og familien i daglig virksomhet kan også gjøres ved innleggelse på sengepost.

KROPPSLIG UNDERSØKELSE

Kroppslig undersøkelse gjøres av lege, ofte med spesielt fokus på nervesystemet der en undersøker reflekser, ulike bevegelser og koordinasjonsevne. ofte er det også aktuelt å gjøre andre undersøkelser som blodprøver, EEG, røntgen og magnetundersøkelse av hjernen (MR).

ULIKE TESTER

Testene som utføres har som oftest til hensikt å kartlegge barnets/ungdommens ressurser. Dette kan være generelle evner, språkforståelse og kompetanse, emosjonelle fenomener samt kontaktevne.

PEDAGOGISK UTREDNING

Pedagogisk utredning søker etter å vurdere sammenhengen mellom barnets/ungdommens lærerkapasitets og skoletilpasning, samt barnets/ungdommens følelser forbundet med mestring, prestasjon og voksenautoritet.

ULIKE SPØRRESKJEMA

Det er utarbeidet en rekke standardiserte spørreskjema og intervjumetoder. Noen av disse er beregnet på utredning av spesielle tilstander, andre er mer generelle.

Diagnostikk

Etter utredningen setter terapeutene sammen resultatene fra de forskjellige undersøkelsene, og gir barnet en diagnose dersom han/hun har en psykisk lidelse. I diagnostikken vil en også ta med om barnet har spesielle utviklingsforstyrrelser, barnets evnenivå, om barnet har fysiske lidelser, barnets sosiale situasjon og barnets funksjonsnivå (seksakset diagnostikk ICD-10). Ut fra dette vil fagfolkene foreslå behandling og tiltak.

HVILKEN BEHANDLING EN VELGER BLIR BESTEMT AV EN REKKE ULIKE FAKTORER

Type tilstand og faglige vurderinger av hvilken behandling som er mest effektiv i forhold til denne tilstanden. Barnets og familiens mulighet til å ta imot nettopp denne behandlingen og ressurser og muligheter i hjelpeapparatet.

Behandling

Behandlingen av det enkelte barn/ungdom/familie består ofte av en kombinasjon av flere ulike metoder. Mange erfarer at utredningen kan ha en positiv effekt i seg selv: gjennom å fortelle sin egen og familiens historie til en terapeut kan en ofte også selv få en bedre forståelse av det som skjer. Dermed får en også et grunnlag for endring.

RÅD OG VEILEDNING TIL FORELDRE

Her tar en i bruk foreldrenes egen evne til å hjelpe barnet i det daglige. Ofte vil fokus være på situasjoner der samspillet i familien er vanskelig, for eksempel leggesituasjonen, grensesetting. Terapeuten arbeider sammen med foreldrene for å finne egnede måter å forholde seg til barnet. Foreldreveiledning gis i noen tilfeller i gruppe.

INDIVIDUELL TERAPI

Psykoterapi for barn og ungdom vil bety behandling gjennom lek og samtale. Sammen med terapeuten får barnet anledning til å bearbeide vonde opplevelser, følelser eller erfaringer som de repeterer på en uhensiktsmessig måte. Barnet kan i terapien erfare nye måter å forstå fastlåste forestillinger, eller nye måter å møte andre.

Pedagogisk terapi brukes for å behandle lærevansker som skyldes underliggende følelsesmessige problemer. Her kombineres forsiktig tillempet undervisning med samtale, lek, spill og estetiske uttrykksformer.

FAMILIETERAPI

Familieterapi bygger på ideen om at samspill mellom mennesker bidrar til de vanskene som folk opplever, men også at mange vansker kan løses, nettopp i dette samspillet. Her går hele familien til samtaler sammen. Familiebehandling kan bidra til å skape ny forståelse av sammenhenger og hjelpe familien til mer hensiktsmessige måter å møte utfordringene i hverdagen.

MILJØTERAPI

Slik terapi kan skje hjemme i barnets eget miljø eller ved at barnet blir innlagt i en av sengepostene. Å være i et tilrettelagt miljø på en sengepost for en kortere eller lengre periode, kan være nyttig for noen barn. I poliklinisk arbeid samarbeider en med foreldrene om å tilrettelegge barnets hjemmemiljø. Sentrale faktorer i miljøterapi er struktur og arbeid med barnets forhold til de nærmeste.

TILRETTELEGGING I BARNEHAGE/SKOLE

Tilrettelegging i barnehage/skole er ofte nødvendig når barn strever med atferdsvansker, følelsesmessige vansker eller når læring eller evne til sosial samhandling med jevnaldrende er vanskelig. Slik tilrettelegging skjer i samarbeid med personalet, ofte også med PPT.

MEDIKAMENTELL BEHANDLING

Bruk av medisiner er aktuelt i forhold til en del barnepsykiatriske tilstander. Særlig vil medikamentell behandling være aktuelt ved ADHD, depresjoner, psykoser, tvangstilstander og Tourettes syndrom.

Trygderettigheter

GRATIS BEHANDLING

Folketrygden dekker utgifter for psykiatrisk utredning og behandling for alle opp til 18 år. Behandling ved vår avdeling er altså gratis. Avbestilling må skje innen 24 timer, se skjema "Praktisk informasjon".

OMSORGSPENGER

Foreldre har rett til fri fra arbeid med lønn ved sykdom hos barn under 12 år for et visst antall dager per år per forelder (noen flere dager ved omsorg for mer enn to barn, antall stønadsdager doubles dersom en er alene med omsorgen). Kronisk sykdom eller funksjonshemming hos barnet kan gi rett til økt antall omsorgsdager, eller utvide rett til omsorgspenger opp til 18 år. Det må godkjennes av NAV etter søknad fra lege.

BARN MED LANGVARIGE PSYKISKE LIDELSER/FUNKSJONSHEMNINGER KAN OGSÅ HA RETT TIL

Hjelpestønad som skal dekke utgifter til ekstra tilsyn og pleie og grunnstønad som skal dekke ekstra utgifter. Opplæringspenger hvis foreldrene må delta i omfattende opplæring for å kunne ta seg av og behandle barnet. Pleiepenger kan bli aktuelt ved svært alvorlig eller livstruende sykdom hos barn (opp til 18 år).

Stønadene administreres gjennom NAV Trygd, som også gir informasjon og veiledning. Dersom foreldre setter fram krav om trygdeytelser til sine barn, vil NAV Trygd ofte innhente nødvendige opplysninger om barnets tilstand og behandling fra oss.

Lowverket

Virksomheten vår er regulert gjennom lov om spesialisthelsetjenesten, lov om etablering og gjennomføring av psykisk helsevern, lov om pasientrettigheter og lov om helsepersonell. Vi vil nevne noen punkter fra disse lovene:

VURDERINGSGARANTI

Innen 10 virkedager etter henvisning er mottatt, skal det vurderes om det er nødvendig med helsehjelp, og gis informasjon om når behandlingen forventes å bli gitt.

RETT TIL NØDVENDIG HELSEHJELP

Ved særlig akutte behov har pasienten rett til øyeblikkelig hjelp. ellers har man rett til nødvendig helsehjelp ved tilstander som kan redusere livslengde, gi betydelig nedsatt livskvalitet, og hvis nytten av hjelpen står i et rimelig forhold til kostnadene.

BARNES SÆRLIGE RETTIGHETER

Barn har rett til å bli aktivisert og stimulert under opphold på sykehus, og til å få undervisning.

RETT TIL MEDVIRKNING OG INFORMASJON

Pasient og foresatte har rett til informasjon og til å medvirke og ta valg når det gjelder den helsehjelpen som gis. Brukermedvirkning er et bærende prinsipp i all behandling.

PÅRØRENDE

Alle pårørende som henvender seg til helsetjenesten har rett til generell informasjon om rettigheter, vanlig praksis på området, saksbehandling, muligheter for opplæring og informasjon om ulike typer lidelser og behandling. Pårørende er en kunnskapskilde, omsorgsgiver og en del av pasientens nærmiljø, samt at pårørende også har egne behov. Pårørende kan også være pasientens representant. Med pårørende mener en her fortrinnsvis foreldre eller foresatte, søsken til pasient, ektefelle eller samboer og barn.

INDIVIDUELL PLAN

Pasienter som har behov for langvarige og koordinerte tjenester, har rett til å få utarbeidet en individuell plan (IP). Planen skal samordne tjenester fra kommunen, spesialisthelsetjeneste, skoleverket og barnevernet. disse og andre etater har plikt til å samarbeide om IP. Det kan kun foreligge en IP.

TVANG, FRIVILLIGHET OG ALDERSGRENSER

Når barn utredes, behandles eller legges inn i vår avdeling må det skje etter foreldrenes samtykke. Dersom barnevernet har overtatt daglig omsorg samtykker de, oftest i samråd med foreldrene. Når barnet er mellom 12 og 16 år skal deres mening høres, og barnet/ den unge har rett til å klage på innleggelsen til kontrollkommisjonen. Ungdom over 16 år må selv samtykke

til utredning, behandling og frivillig innleggelse. De kan bare innlegges mot sin vilje hvis de har en alvorlig sinnslidelse (eller der er sterk mistanke om at de har en slik lidelse) og innleggelsen er nødvendig for at de ikke skal få sin utsikt til helbredelse eller vesentlig bedring betydelig redusert, eller for å hindre fare for deres eget eller andres liv eller helse.

TAUSHETSPLIKT

Taushetsplikten, som omfatter alt helsepersonell, er streng. Samarbeid mellom vår avdeling og andre institusjoner og etater skjer kun med samtykke fra den det gjelder. Foreldrene samtykker på vegne av barn. Unntaket er at vi, som helsepersonell, har meldeplikt til barnevernet dersom det er mistanke om alvorlig omsorgssvikt, og når barn eller unge har alvorlige atferdsproblemer. Barn og ungdom har egne rettigheter i forhold til taushetsplikten. Pasientrettighetsloven sier at når pasienten er mellom 12 og 16 år, skal opplysninger ikke gis til foreldre når pasienten av grunner som bør respekteres, ikke ønsker dette. Informasjon som er nødvendig for å oppfylle foreldreansvaret, skal likevel gis foreldre når pasienten er under 18 år.

Pasientjournal

Helse Fonna bruker elektronisk pasientjournal (EPJ) som dokumentasjons- og planleggingsverktøy i behandlingen av pasienter. Det er lagt inn sikkerhetssperrer og tilgangskontroll i systemet, og alle som går inn og leser eller skriver i journaler blir loggført. Journalen skal kun være tilgjengelig for personell ved den avdeling/enhet du får hjelp fra, og bare i en begrenset tidsperiode. Etter behandlingens slutt vil det bli sendt en utskrivingsmelding (epikrise) til din fastlege, og eventuelt til andre som, med ditt samtykke, deltar i behandlingen og samarbeidet rundt ditt helseproblem, eller din individuelle plan. Du kan reservere deg mot at opplysninger deles med samarbeidende personell. Se helse-fonna.no og Logg inn på Min helse for å se pasientjournal på nett.

Klagemuligheter

Dersom dere er misfornøyd med behandlingen, ønsker vi at misnøye først skal meldes til den det gjelder. Dersom dette ikke er mulig eller ikke skulle nytte, kan klagen rettes til seksjonsleder i enheten, til klinikkdirektør eller til sykehuset. Hvis det fortsatt ikke nytter kan en benytte klagemuligheter hos kontrollkommisjon, Pasient- og brukerombud, fylkesmannen eller helsetilsynet.

Kontrollkommisjonen

Kommisjonen ledes av en jurist som og består ellers av en lege og to andre medlemmer. En av de "to andre medlemmene" skal være en person som selv har vært under psykisk helsevern, som er eller har vært nærstående til en pasient eller som har representert pasientinteresser i stilling

eller verv. Kontrollkommisjonens hovedoppgave er å sikre den enkelte pasients rettsikkerhet i møte med psykiske helsevern. Kontrollkommisjonen skal føre kontroll med alle tvangsvedtak som treffes. De skal på eget initiativ kontrollere at de formelle kravene for alle tvangsinnleggelses er oppfylt og at innleggelsen er foretatt på en riktig måte. De skal også kontrollere at vedtaket om tvangsinnleggelse bygger på en riktig vurdering av lovens vilkår. Videre skal kontrollkommisjonen behandle klager på vedtak om etablering, opprettholdelse eller opphør av tvungent psykisk helsevern. Kommisjonen skal prøve om alle vilkårene for tvungent vern er oppfylt. [Du finner oversikt over landets kontrollkommisjoner på \[www.helsenorge.no\]\(http://www.helsenorge.no\)](#). Ved klage om tvungen observasjon, etablering, opprettholdelse eller opphør av tvungent psykisk helsevern, samt saker om overføringer, har pasienten rett til advokat etter lov av 13. juni 1980 nr. 35 om fri rettshjelp.

Fylkesmannen

Fylkesmannen behandler klager på vedtak om behandling uten eget samtykke § 4-4 i psykisk helsevernloven. Fylkesmannen vil ta personlig kontakt med pasienten og kan engasjere sakkyndig hjelp i forbindelse med klagebehandlingen. [Adresse: Fylkesmannen i Rogaland, Pb 59, 4001 Stavanger. Telefon 51 56 87 00](#) du finner oversikt over Fylkesmannen i fylkene på www.fylkesmannen.no

Helsetilsynet

Pasienten kan klage på helsehjelp (utredning, behandling, rehabilitering, pleie og omsorg) eller manglende helsehjelp i institusjonen eller kommunen etter pasientrettighetsloven § 7. En klager da først til den ansvarlige institusjon eller kommunen hvor helsehjelpen blir gitt. Hvis ikke klagen imøtekommes eller svares på, kan en klage denne inn for helsetilsynet i fylket. Klage til helsetilsynet i fylket skal være skriftlig. Klagen skal være undertegnet av pasienten eller den som pasienten har gitt fullmakt. I klage kan en be om kopi av alle brev som sendes og mottas i saken, slik at en kan holde seg orientert. [Adresse: Fylkesmannen i Rogaland, helse og Sos.avd., Pb 59, 4001 Stavanger. Telefon 51 56 87 00](#) du finner oversikt over helsetilsyn i fylkene på www.fylkesmannen.no

Pasient- og brukerombudet

Skal arbeide for å ivareta pasientenes behov, interesser og rettsikkerhet overfor helsetjenestene, og for å bedre kvaliteten i helsetjenestene. Pasient- og brukerombudet kan ta saker som gjelder forhold i den kommunale helse- og sosialtjenesten og den offentlige spesialisthelsetjenesten opp til behandling, enten på grunnlag av en muntlig eller skriftlig henvendelse eller av eget tiltak. Hvis du ikke er fornøyd med helsehjelpen, hvis du ønsker bistand til å løse konflikter og hvis du ikke får oppfylt dine rettigheter som pasient eller pårørende kan du ta kontakt med pasient- og brukerombudet. [Adresse: Pasientombudet i Rogaland, Pb 8100, 4068 Stavanger. Telefon 51 51 86 66 besøksadresse: rogalandsgata 49, 4011 Stavanger](#)

Viktige telefonnummer

Kirkens SOS 815 33 300

Mental Helses Hjelpetelefon 116 123

Nødnummer 113

Røde Kors-telefonen for barn og ungdom 800 33 321

Hvis din kommune ikke har livskrisehjelp eller psykiatrisk legevakt, kan legevakten kontaktes også ved psykiske kriser.

Aktuelle organisasjoner

www.nettros.no rådgivning om Spiseforstyrrelser

www.mentalhelse.no Mental helse

www.lpp.no landsforeningen for Pårørende innen Psykiatri

www.psykiskhelse.no rådet for Psykisk helse

www.motstoff.no landsforbundet mot Stoffmisbruk

www.psykopp.no Stiftelsen Psykiatrisk opplysning

www.barnsbeste.no barn som Pårørende

www.smso-rogaland.no Senter Mot Seksuelle overgrep Rogaland

www.tips-info.com TIPS (Tidlig Intervensjon ved Psykoser)

www.selmord.no Nasjonalt senter for selvmordsforskning- og -forebygging

www.morild.org For deg som har en mor eller far med psykiske problemer

www.rvts.no/vest RVTS (regionalt ressurscenter for vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging i vest)

www.korspahalsen.no Røde Kors

www.adhd-foreningen.no ADHD-foreningen

www.autismeforeningen.no Autismeforeningen

www.psykiskhelseiskolen.no Psykisk helse i Skolen

Nyttige nettsider

ung.no

helsenorge.no

www.helse-fonna.no